

Kaija Saarinen

**ENGLANNINKIELISEN KAUNOKIRJALLISEN KOKOELMAN
ARVIOINTI**

Oulun kaupunginkirjaston aikuisten osastolle

ENGLANNINKIELISEN KAUNOKIRJALLISEN KOKOELMAN ARVIOINTI

Oulun kaupunginkirjaston aikuisten osastolle

Kaija Saarinen
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Kirjasto- ja tietopalvelun ko.
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Kaija Saarinen

Englanninkielisen kaunokirjallisen kokoelman arviointi Oulun kaupunginkirjaston aikuisten osastolle

Työn ohjaaja: Ulla Virranniemi

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi 12/2015

Sivumäärä: 35 + 4

Opinnäytetyössä oli tarkoituksena arvioida Oulun kaupunginkirjaston englanninkielisen aikuisten kaunokirjallisuuden kokoelmaa. Oulun kaupunginkirjasto ryhtyi työn toimeksiantajaksi tiedusteltuani heidän kiinnostustaan tämän tyyppiseen selvitykseen. Selvitettävänä oli kokoelman nykytila, sen monipuolisuus ja lainattavuus, sekä kokoelman kehitysmahdollisuudet.

Työn teoriaosuudessa käsitellään lyhyesti kokoelmatyötä sekä arvioinnin tarvetta. Lisäksi otetaan katsaus erityisesti kaunokirjallisuuden arviointiin. Menetelmiä oli käytössä kolme, tilastollinen menetelmä, listamenetelmä, ja asiantuntijahaastattelu. Tilastomenetelmässä käytetyt luvut on saatu PallasPro- ja PallasPro:n tilasto-ohjelmasta. Listamenetelmässä käytetyt listat on haettu Modern Library -sivulta, ja listoja verrattu PallasPro:hon listattuihin teoksiin. Haastatteluosuudessa haastateltiin Oulun kaupunginkirjaston englanninkielisestä aikuistenkaunokirjallisuudesta vastaavaa henkilöä.

Tutkimuksessa todettiin että jotkut genret menivät ainakin tutkimuksessa käytetyllä aikavälillä huomattavasti enemmän lainaksi kuin toiset. Siitä huolimatta kaikki tutkitut uudemmat teokset menivät lainaksi huomattavasti enemmän kuin mitä kokoelman teokset keskimääräisesti. Listamenetelmässä todettiin että 38 % listojen teoksista löytyy kirjaston kokoelmasta englanniksi. Haastattelussa saatiin tietoa kokoelman ylläpitämisestä ja hankinnoista, sekä kirjaston oman edustajan mielipide kokoelman laatuun.

Yleiset kirjastot, kokoelmat, kokoelmatyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Library and information sciences

Kaija Saarinen

The evaluation of English adult fiction collection for the Oulu City Library.

Supervisor: Ulla Virranniemi

Term and year when the thesis was submitted 12/2015

Number of pages: 35 + 4

The purpose of this thesis was to evaluate the English adult fiction collection of Oulu City Library. The Oulu City Library became the client for this thesis after I enquired their interest in a report of this type. The aim of this thesis was to evaluate the current state, the diversity, the number of loans, and the possible improvement of the collection.

The theoretical part of the thesis touches collection development and the need for evaluation. Evaluating fiction collections is also discussed. The study uses three methods, the statistical method, the list method, and interviewing an expert. The statistical information used has been collected from PallasPro and its statistical component. List for the list method were found from Modern Library site, and compared to listings in PallasPro. For the expert interview, a staff member in charge of the English language collection of Oulu City Library was interviewed.

The research found that some genres see significantly better number of loans than others, at least during the timeframe that was used in this thesis. In spite of this, all newer books used in the research were found to be loaned out at more than twice the rate of the books in whole English fiction collection on average. With the list method, it was found that the collection contains 38 % of the books on the lists. The interview gave insight into the management of the collection, and the library's own view as to the quality of the collection.

Public Libraries, Collections, Collection development

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KOKOELMIEN KEHITTÄMINEN	8
2.1	Miksi arvioida?	9
2.2	Kaunokirjallisuuden arviointi	10
3	ARVIOINNIN MENETELMÄT	12
3.1	Tilastollinen tutkimus	13
3.2	Listamenetelmä.....	14
3.3	Asiantuntijamenetelmä	15
4	ARVIOITAVA KOKOELMA.....	17
5	TUTKIMUS	20
5.1	Tilastollinen tutkimus	20
5.2	Listamenetelmä.....	22
5.3	Haastattelu	25
6	TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	29
7	POHDINTA	32
	LÄHTEET	34
	LIITTEET	36

1 JOHDANTO

Kiinnostukseni tämän tutkimuksen tekemiseen lähti puhtaasti siitä että olen itse englanninkielisen kaunokirjallisuuden suurkuluttaja, ja mitä parempi kirjaston kokoelma on, sitä helpommin haluamani kirjat ovat minulle saatavissa. Lisäksi on mielenkiintoista tietää millä perusteella kokoelmaan hankitaan kirjoja, ja mistä he saavat tietonsa kirjoista joita hankkivat. Tavallaan lähtökohtani ovat siis varsin itsekkäitä, mutta toivon mukaan saan valjastettua itsekkyyteni laajemman hyödyn hyväksi.

Oulun kaupunginkirjaston kiinnostus tähän kokoelma-arviointiin on halu saada tietoa kokoelman nykytilasta. Kyseistä kokoelmaa ei ole juuri arvioitu viime vuosina, joten arvioinnin voi toivota olevan hyödyllinen kirjastolle. Kielitaidon lisääntyessä ja kansainvälistymisen noustessa hyvä englanninkielinen kokoelma on kirjastolle eduksi.

Englanninkielinen kaunokirjallisuus on kirjaston suurin vieraskielisen kaunokirjallisuuden kokoelma. Sillä on lukijan näkökulmasta mielenkiintoisen monipuolinen mutta rajallinen tarjonta. Tällä tarkoitan, että vaikka kokoelmasta löytyy monenlaista luettavaa, ei se välttämättä ole kattava edustamiensa kirjailijoiden teoksia ajatellen. Koska kirjallisuuden tarjonta lisääntyy vuosi vuodelta, ja varsinkin englanninkielistä materiaalia on saatavana niin paljon, on jonkin asteinen priorisointi hankintoja tehdessä välttämätöntä. Lisääntyvä tarjonta tekee myös entistä epätodennäköisemmäksi että kirjat käännetään suomeksi, jolloin englanninkielisen teoksen tarjoaminen on hyvä vaihtoehto.

Minulla ei juurikaan ollut odotuksia tulosten suhteen, vaikka kuten edellä mainitusta voi todeta oletin kokoelman muistuttavan hieman tilkkutäkkiä. Toisaalta minulla ei ollut pienintä aavistustakaan esimerkiksi siitä kuinka paljon kokoelman teoksia itseasiassa lainataan, ja kuinka päätökset teoksen hankinnoista tehdään. Saadakseni selkoa näistä asioista valitsin arviointiini kolme eri menetelmää.

Tilastollisella menetelmällä pyrin saamaan konkreettista numerotietoa. Listamenetelmällä taas selvittämään hieman kokoelman kattavuutta ja sisältöä. Haastattelu on taval-

laan tärkein osa oman kiinnostukseni kannalta, sillä sen avulla voin selvittää miten kokon elman ylläpito ja kehitys oikeasti käytännössä toimii, ja saada myös syventävää tietoa hankintaprosessista ja siitä mistä tieto hankittavista teoksista saadaan.

2 KOKOELMIEN KEHITTÄMINEN

Kokoelman kehittäminen on yksi kirjastojen tärkeimpiä tehtäviä, sillä sen avulla voidaan varmistaa että kokoelmat pysyvät ajantasaisina ja palvelevat asiakkaita ja yhteisöä mahdollisimman hyvin. Kirjastopalveluilla on yhteiskunnallisella tasolla vaikutusta tiedollisen tasa-arvon ja sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumiseen. Toisella tasolla kokoelmalla on vaikutusta yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 17.)

Kokoelman kehitystavoitteena voidaan pitää koherentin kokoelman rakentamista helposti tunnistettavissa olevalle kohderyhmälle. Yksinkertaistetusti sanottuna onnistunut kokoelman kehitysprosessi saattaisi täydellisen tiedon palasen juuri oikealle ihmiselle juuri silloin kun hän sitä tarvitsee. (Disher 2007, 2.)

Käytännössä tämä ei kuitenkaan toimi näin. Täydellisen, kaiken kattavan ja kaikkia tasaisesti palvelevan kokoelman rakentaminen on todellisuudessa mahdotonta. Kokoelmaa kehittämään lähtenyt tajuaa hyvin nopeasti että yleisillä kirjastoilla on useita eri kohderyhmiä, joiden kaikkien tarpeita tulee palvella. Yleisten kirjastojen onkin tunnistettava tiettyjä prioriteetteja, kohdeyleisöjä ja päämääriä jotta niillä olisi mahdollisuuksia pysyä olennaisina. (Disher 2007, 3.) Prioriteetit ja kohderyhmät riippuvat kirjastosta, mutta yleisten kirjastojen kohderyhmänä voidaan laajasti sanoa olevan koko lähiseudulla asuva populaatio, sekä mahdollisesti myös läheisten oppilaitosten oppilaat ja työntekijät.

Evans ja Zarnosky määrittävät kirjassaan *Developing library and information center collections* kokoelmien kehittämisen seuraavasti: Kokoelmien kehittäminen on prosessi jolla pyritään selvittämään kirjaston kokoelman heikkoudet ja vahvuudet suhteessa asiakkaiden tarpeisiin ja yhteisön resursseihin, sekä pyrkimys korjata mahdolliset olemassa olevat heikkoudet (2000, 15). Ikävä kyllä kokoelman joitakin heikkouksia voi olla mahdoton korjata, johtuen esimerkiksi tilojen ja rahoituksen rajallisuudesta. On siis pyrittävä rakentamaan paras mahdollinen kokoelma saatavilla olevia resursseja hyödyntäen, eikä jäädä kiinni asioihin joita ei voida sillä hetkellä korjata.

Kokoelmien kehittämisen yksi osa on luonnollisesti kokoelmien arviointi, johon tämäkin työ keskittyy. Syyt kokoelman arviointiin voidaan jakaa kahteen ryhmään. Sisäisiä, eli kokoelman kehittämiseen liittyviä syitä ovat esimerkiksi kokoelman laajuuden ja kattavuuden selvittäminen, vahvuuksien ja heikkouksien määrittäminen ja kokoelmapolitiikan ongelmien selvittäminen. Ulkoisia syitä ovat taas esimerkiksi kirjaston budjetin riittävyyden selvitys, hinta/hyöty -suhteen arviointi ja kokoelman ajantasaisuuden määrittäminen. (Evans ym. 2000, 431–432.) Kokoelmia arvioimalla voidaan myös selvittää onko kokoelma päässyt sille annettuihin tavoitteisiin.

2.1 Miksi arvioida?

Kokoelman arviointi on kokoelman hallinnan työkalu, jonka tarkoituksena on selvittää kuinka ajankohtainen, kattava ja käyttötarkoituksensa täyttävä kokoelma on. Arviointi tulisi tehdä tasaisin väliajoin, jotta kokoelma pysyy tuoreena ja tarkoituksenmukaisena. Mikä tämä tarkoitus on, riippuu tietysti kokoelmasta, mutta koska tässä tutkimuksessa on kohteena kaunokirjallinen kokoelma, voidaan sen päätehtäviksi asettaa sivistys ja ennen kaikkea virkistys. Kaunokirjallisen kokoelman tarkoituksena on erityisesti viihdyttää, vaikka kirjallisuuden klassikoita ajatellessa sen voidaan katsoa olevan myös yleissivistävä.

Kirjaston päätehtävän on asiakkaan palveleminen mahdollisimman hyvin. Tästäkin syystä kirjaston fyysisten ja digitaalisten kokoelmien arviointi on aika-ajoin tarpeellista. Mikäli asiakkaalla ei ole kirjaston kautta pääsyä mahdollisimman laajaan ja ajankohtaiseen aineistoon, ei kirjaston voida katsoa täyttävän tehtäväänsä tarpeeksi hyvin. Asiakaslähtöisyys tulee ottaa erityisesti huomioon kokoelma-arviointia tehdessä. Vaikka saattaa nousta kiusaus nähdä kirjaston kokoelma täynnä tunnettuja klassikoita, ovat myös asiakkaan tarpeet ja toiveet otettava huomioon. Kirjaston kokoelma on merkityksellinen vain jos siitä on hyötyä asiakkaille ja yhteisölle. Tästäkin syystä kirjaston kokoelmien kehittäminen on tasapainoilua niin sanotun laadukkaan kirjallisuuden ja sen mitä asiakkaat haluavat oikeasti lukea välillä.

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston suurin vieraskielisten kirjojen hankintaryhmä on englanninkieliset kirjat. Kirjaston aineistonvalinnan on tarkoitus tukea asiakkaiden oppimista, tiedonsaantia ja virkistäytymistä. Lisäksi hankinnoista päätettäessä pyritään huomioimaan käyttäjien ehdotukset ja teosten kysyntä. Englanninkielinen aineisto on suurin osa kirjastoon hankittavasta vieraskielisestä aineistosta. (Oulun kaupunki 2015, viitattu 14.7.2015.)

Kirjastolaissa on määrätty, että kunnan täytyy arvioida järjestämänsä kirjasto- ja tietopalvelua. Arvioinnilla pyritään seuraamaan palvelujen toteutumista ja laatua. (Kirjastolaki 904/1998, 6§/ viitattu 6.5.2015.) Arviointi olisi hyvä suorittaa vähintään 5 vuoden välein, jotta kokoelma pysyy tuoreena ja ajantasaisena. Suositusten mukaan ainakin 40 % kirjaston aineistosta tulisi olla tuoretta aineistoa. Tuoreeksi aineistoksi luokitellaan aineisto joka on alle 5 vuotta vanhaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 51.)

2.2 Kaunokirjallisuuden arviointi

Vaikka suositus sanookin että ainakin 40 % kirjaston aineistosta tulisi olla alle 5 vuotta vanhaa, tämä ei täysin päde kaunokirjallisiin kokoelmiin. Kaunokirjallisen teoksen arvo säilyy huomattavasti pidempään kuin tietokirjan, sillä sen sisällön ei ole tarkoitus olla faktatietoinen. Yksittäisten kirjojen kohdalla kaunokirjallisen teoksen arvo voidaan parhaiten määrittää kyseessä olevan teoksen kulttuurillisella merkityksellä. Kulttuurillisesti tärkeinä pidettyjen kaunokirjojen joukkoa nimitetään kirjallisuudentutkimuksessa termillä kaanon (Mehtonen 2008, 58). Näiden kaanoniin kuuluvien kirjojen säilyttämistä ja hankkimista kokoelmaan voidaan pitää kulttuuria tukevana tekona, mikä voi vaikuttaa päätöksiin poistoista ja hankinnoista.

Kulttuurillisesti merkittävien teosten ja populaarimpään kirjallisuuteen kuuluvien teosten hankinnassa kokoelmiin voi syntyä ristiriitoja. Onko tärkeämpää tehdä kokoelmasta mahdollisimman sivistävä, ja näin ollen hankkia runsaasti kaanoniin kuuluvia kirjoja? Vai olisiko sittenkin parempi hankkia populaarimpää kirjallisuutta, ja näin ollen saada kokoelmalle enemmän menekkiä, ja nostettua tilastollisesti hyvältä näyttäviä lainauslukuja?

Tasapainon löytyminen näiden kahden kokoelmanäkemyksen välille onkin yksi tärkeimpiä tehtäviä puhuttaessa kaunokirjallisuuden kokoelmasta ja sen arvioinnista.

On myös huomioitavaa, että puhuttaessa kaunokirjallisuudesta, sen laatua on hankala määrittää. Eri tahot luonnollisesti käyttävät eri määritelmää laadukkaasta kirjallisuudesta. Voidaan katsoa että runsaasti myynyt teos on laadukas, puhtaasti rahallisesti mitattuna. Toisaalta monet karsastavat runsaasti menekkiä saaneen teoksen nimeämistä automaattiseksi laadukkaaksi. Toinen, ensimmäiseen nähden varsin vastakkainen ajatusmaailma on se, että jotta kirja olisi laadukas sillä täytyy olla kulttuurista merkitystä. Tämäkään katsantokanta ei ole ilman kritiikkiä, koska kulttuurillisesti merkittävien teosten luettavuus, ja näin ollen hyödynnettävyys, ei aina ole paras mahdollinen. Kaiken kaikkiaan, keskitien löytäminen näiden kahden ääripään välillä on se mikä antaa järkevän lähtökohdan laadukkaan kirjallisuuden määrittämiselle. Ja aina on muistettava, että laadukkuus ja viihteellisyys eivät ole toisensa poissulkevia.

3 ARVIOINNIN MENETELMÄT

Yksinkertaisimmin kokoelmaa voidaan kuvata kvantitatiivisesti, eli niteiden määrällä. Tutkimusta ei ole pakko kohdistaa koko kokoelmaan, vaan pienemmänkin yksikön tarkastelu on mahdollista. Tässä työssä on tutkittu vain englanninkielistä aikuisten kaunokirjallisuutta. Toinen tapa arvioida kokoelmaa on käyttää erilaisia vertailulistoja, jolloin tutkitaan missä määrin listoilla mainittu kirjallisuus on edustettuna kokoelmassa. (Kortelainen 2013, 51.) Listamenetelmää voidaan pitää tavallaan laadullisena arviointimenetelmänä, joskin siinä on omat ongelmansa, joihin palataan myöhemmin.

Kaunokirjallisen kokoelman arviointiin lähdetessä vastaan tulee seuraavia ongelmia: Ensimmäinen ongelma on että valtaosa kokoelman arvioinnin välineistä on suunniteltu tietokirjallisuuden kokoelmien arviointiin, tai suoraan tieteellisille kirjastoille. Kuitenkin, tiettyjä perusohjeita löytyy myös kaunokirjallisuuden kokoelmille käytettäväksi. Heikkilä & Saraste (2007, 14) mukaan kokoelman arvioinnissa voi tarkastella lainoja, kiertonopeutta, kokoelman ikäjakaumaa, ja hankintaa. Kaunokirjallisen kokoelman tutkiminen todettiin ongelmalliseksi mutta mielenkiintoiseksi.

Arvioinnissa käytettiin kirjaston tietojärjestelmien tarjoamia tilastoja selvittäessä kirjojen kiertonopeutta ja hankintamääriä. Selvityksessä katsottiin onko eri genrejen välillä suuriakin eroja lainausluvuissa, ja tutkittiin ovatko lainausluvut yhteydessä eri genrejen hankintamääriin. Lisäksi kokoelman sisältöä pyrittiin arvioimaan vertaamalla sen sisältämiä kirjoja erinäisiin kirjalistoihin, joissa on lueteltuna keskeisiä englanninkielisen kaunokirjallisuuden teoksia. Koska on tiedossa että Oulun kaupunginkirjaston aikuisten englanninkielisen kirjallisuuden kokoelma on pyritty kokoamaan asiakaslähtöisesti, käytävät listat on valittu sen mukaan.

3.1 Tilastollinen tutkimus

Tilastollisen tutkimuksen on tarkoitus vastata kysymyksiin mikä, missä, paljonko ja kuinka usein. Tutkimukseen tarvitaan määrällisesti suuri, edustava otos, jotta tulokset olisivat luotettavia. (Heikkilä 2010, 16.) Tämän opinnäytetyön tilastollisessa osassa tarkastellaan Oulun kaupunginkirjaston englanninkielisen kaunokirjallisuuden kokoelmaa, ja selvitetään paljonko uusia kirjoja on hankittu sekä kuinka usein niitä on lainattu.

Tutkimuksessa käytettävät tiedot voivat olla itse kerättyjä aineistoja, tai ne voidaan hankkia erilaisista muiden keräämistä tilastoista tai tietokannoista. Valmiita tilastoja tuottavat muun muassa Tilastokeskus ja erinäiset valtion ja kunnan laitokset. Valmiiden tilastojen käytössä voi ilmetä myös ongelmia, sillä ne eivät aina ole tutkimukseen käytettäväksi sopivassa muodossa. Usein näitä tilastoja joutuu yhdistelemään ja muokkaamaan ennen käyttöä. (Heikkilä 2010, 18.) Tiedot joita tässä tutkimuksessa käytetään tulevat Oulun kaupunginkirjaston omista tilastoista. Koska kaikki tarvittava tieto ei löydy samoista tilastoista tai tietokannoista, voi otoksien koossa tutkimuksen eri osissa olla suuriakin eroja. Lisäksi joidenkin tietojen saamiseksi on täytynyt yhdistellä eri lähteistä saatua materiaalia. Esimerkiksi tietyn genren lainauslukuja ei saatu suoraan, vaan ne piti selvittää yksittäisten kirjojen kautta.

Koska tutkimus keskittyy kolmen viimevuoden aikana hankittuihin kirjoihin eikä koko kokoelmaan, on kyseessä eräänlainen otantatutkimus. Otantatutkimuksessa tarkasteltavaksi otetaan vain osa perusjoukosta, joka tässä tapauksessa olisi koko aikuisten englanninkielisen kaunokirjallisuuden kokoelma kirjastossa.

Jotta saatavat tulokset olisivat luotettavia, otannan tulisi olla pienoiskuva perusjoukosta. Siinä siis pitäisi olla samoja ominaisuuksia samoissa suhteissa kuin perusjoukossa. Tällä pyritään siihen että arvioitaessa otosta analysoimalla saatuja tunnuslukuja, päästäisiin mahdollisimman lähelle perusjoukon vastaavia arvoja. (Heikkilä 2010, 34.)

Koska tämä tutkimus keskittyy yleisesti lainaus- ja hankintalukuihin ja eroihin eri genrejen välillä näissä kategorioissa, kolmen vuoden otanta mahdollistaa jopa osittain paremmat tulokset kuin koko kokoelman tarkastelu. Tarkasteltaessa lainausmääriä on mahdollisuus tehdä tarkempaa analyysiä genrejen välisistä eroista kun lainoja on useampia. Tutkimuksen tuloksissa täytyy kuitenkin ottaa huomioon tämä uudempiin kirjoihin keskittyminen, sillä muutoin tulokset voi tulkita hyvinkin vääristyneesti.

3.2 Listamenetelmä

Toisena arviointimenetelmänä tässä työssä käytetään listamenetelmää. Listamenetelmässä kokoelmaa verrataan julkaistuun listaan tai bibliografiaan. Oikeanlaisen listan tai bibliografian ja soveltuvan metodin valinta on tässä menetelmässä erityisen tärkeää (Matthews 2007, 113.)

Koska kyseessä on kirjaston englanninkielisen kaunokirjallisen aineiston arviointi, vertailun kohteeksi on valittu lista jossa keskeisiä englanniksi julkaistuja kaunokirjallisia teoksia. Loppujen lopuksi valituksi tuli kaksi rinnakkaista listaa, toinen asiantuntijoiden ja toinen lukijoiden valitsema, jotka löydettyssä lähteessä oli esitetty vierekkäin vertailun helpottamiseksi. Tässä työssä tämän tyyppinen asettelu ei ole ikävä kyllä mahdollinen.

Listojen valinnassa ilmeni ongelmia, koska useat harkinnassa olleet listat jotka sisälsivät enemmän uudempaa kirjallisuutta, vaihtelivat hyvin paljon vuodesta toiseen. Näiden listojen sisältämät uudemmat kirjat siis olivat sen hetkisiä suosittuja teoksia, ja suurin osa oli vaihtunut seuraavan vuoden listaan mennessä. Tästä johtuen listat painottuvat varsin paljon klassikoiden puolelle.

Klassikkopainotteisuudesta huolimatta, monille listoille ilmestyy myös uudempaa merkittäväksi katsottavaa kirjallisuutta. Koska uudemman kirjallisuuden merkittävyyttä ei ole vielä voitu tarkasti arvioida, nämä teokset ovat usein ehdokkaita tai voittajia erinäisille kirjallisuuspalkinnoille. Yleisenä oletuksena näyttäisi olevan, että arvostetun palkinnon ehdokkaaksi pääseminen on jokseenkin selvä ja luotettava merkki teoksen merkityksellisyydestä. Vasta tulevaisuus tosin näyttää pysyvätkö nämä kirjat niin merkityksellisinä ihmisten mielissä että ne on sisällytetty myös myöhemmille listoille.

Listamenetelmää käyttäessä tulee ottaa huomioon että listat eivät yleensä ole kovin pitkäikäisiä, eikä menetelmä ei ota huomioon mahdollisuutta että tutkittava kokoelma voi sisältää vastaavia teoksia jotka eivät ole listalla (Matthews 2007, 114.) Muun muassa tästä syystä tätä menetelmää tulisi soveltaa vain yhtenä osana kokoelman arviointia.

Kuten myöhemmin tuloksissa ja johtopäätöksissä tarkemmin todetaan, listojen käytössä ongelmana on myös se, että ne ovat varsin subjektiivisia. On mahdotonta löytää täysin neutraali ja luotettava lista, koska ne ovat aina jossain määrin tekijöidensä näköisiä. Kun taas puhutaan lukijoiden äänestyksillä koottavista listoista, ne näyttävät olevan jopa enemmän subjektiivisesti painottuneita kuin pienemmän asiantuntijaryhmän kokoamat listat. Lukijalistoilta voi pieni mutta ahkerasti äänestävä joukko saada runsaastikin tiettyä näkemystä edustavaa kirjallisuutta jota listalla ei ehkä muutoin olisi ollut.

3.3 Asiantuntijamenetelmä

Asiantuntijamenetelmällä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että haastatellaan aiheeseen sopivaa asiantuntijaa. Tässä opinnäytetyössä haastateltavaksi valittiin Oulun kaupungin kirjaston englanninkielisen kaunokirjallisuuden hankinnasta vastaava henkilö, Ritva Harmainen.

Haastattelu on yksi tiedonhankinnan perusmuoto. Koska menetelmä on hyvin joustava, se soveltuu monenlaisiin tarkoituksiin ja sen avulla voidaan saada syvällistä tietoa. Haastattelu voidaan aloittaa erilaisista lähtökohdista käsin ja toteuttaa monenlaisin muodoin. Tästä syystä voidaankin sanoa olevan erilaisia ”haastattelukoulukuntia”. Eri koulukunnilla on erilaisia sääntöjä ja tavoitteita. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 11.)

Yleisesti tutkimushaastattelun lajit jaetaan ryhmiin niiden strukturointiasteen perusteella, eli riippuen siitä kuinka kiinteitä kysymykset ovat, ja missä määrin haastattelija jäsentää tilannetta. Standardoitu lomakehaastattelu, eli strukturoitu haastattelu muodostaa yhden luokan, ja kaikki muut haastattelulajit menevät omaan luokkaansa. Näihin kuuluvat mm.

teemahaastattelu, puolistrukturoitu haastattelu sekä strukturoimaton haastattelu. (Hirsjärvi ym. 2015, 43.) Tässä työssä käytetty haastattelumenetelmä muistuttaa eniten puolistrukturoitua haastattelua.

Puolistrukturoitu haastattelu sijoittuu strukturoimattoman haastattelun ja lomakehaastattelun välimaastoon. Tästä menetelmästä ei ole yhdenlaista määritelmää. Hirsjärvi (2015, 47) viittaa Robsonin (1995) näkemykseen, että puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset on määriteltä ennalta, mutta haastattelijalla on vapaus muuttaa niiden sanamuotoa. Puolistrukturoiduille menetelmille on ominaista, että jotkut haastattelun näkökohdat on lyöty lukkoon, mutta ei kaikkia. Tässä tutkimuksessa kysymykset on suunniteltu tarkasti valmiiksi. Kuitenkin on jätetty vapaus muokata kysymyksiä tarpeen vaatiessa, ja jätetty vapaus muuttaa kysymysten järjestystä. Tämä on ominaista puolistrukturoidulle haastattelulle.

Koska tutkittavana on kirjaston kokoelma, ei tässä työssä haastattelulla pyritä todistamaan mitään hypoteesia. Sen sijaan tarkoituksena on vain saada tietoa kirjaston käytännöistä kokoelmaa hallinnoidessa, sekä kirjaston näkökulmaa kokoelman nykytilaan.

4 ARVIOITAVA KOKOELMA

Arvioitavaksi kokoelmaksi valittiin Oulun kaupunginkirjaston englanninkielinen aikuis-ten kaunokirjallisuus. Se on suurin vieraskielisten kirjojen hankintaryhmä ko. kirjastossa.

Tämä kategoria sisälsi vuoden 2013 lopussa 2906 teosta. Kolmen viime vuoden aikana tämän ryhmän teoksia on hankittu vuonna 2011 197 kpl, 2012 222 kpl ja 2013 159 kpl, eli siis keskimäärin 192 kpl vuodessa, yhteensä 578 kpl. Suurin poistoerä näiden kolmen vuoden aikana on ollut vuonna 2011, jolloin teoksia poistettiin 682 kpl. Tämä on kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2012 ja kuusi kertaa enemmän kuin vuonna 2013. Selvem-min asian näkee taulukosta 1. Poistojen suuri määrä vuonna 2011 johtuu kirjastossa tuol-loin tehdystä kokoelmamuutoksesta. Kokoelmamuutoksen yhteydessä kaikista luokista poistettiin tavallista suurempia määriä kirjoja, eikä englannin kaunokirjallinen kokoelma ollut poikkeus.

TAULUKKO 1. Oulun kaupunginkirjaston englanninkielisen aikuistenkaunokirjallisuuden hankinnat, poistot ja kierto vuosina 2011–2013

Vuosi	Niteitä	Hankittu	Poistettu	Lainattu	Lai-noja/Kirja
2011	2 807	197	682	11 549	4,11
2012	2 693	222	335	10 862	4,03
2013	2 906	159	113	11 354	3,91

Tutkimusta tehdessä todettiin, että vaikka hankittujen teosten yhteismäärä vuosilta 2011–2013 on 578 kpl, eivät läheskään kaikki hankitut teokset ole julkaistu noina vuosina. Vuosina 2011–2013 julkaistuja teoksia on hankituista vain hieman reilu puolet, 321 kpl. Voi-daan olettaa että loput hankituista kirjoista on julkaistu muutamana hankintajaksoa edel-tävänä vuonna, mutta hankittu kirjaston kokoelmaan vasta nyt myöhemmin. Syynä tähän

voi olla teosten saatavuus, hankintamäärärahojen rajallisuus tai teoksen hieman myöhäinen nousu suosioon. Samalla tavalla kirjallisuuspalkinnonkin saaminen saattaa nostaa teoksen suositukseksi vasta pari vuotta sen julkaisun jälkeen. Osa teoksista saattaa olla myös tunnettuja klassikoita jotka kirjaston on päättänyt nyt hankkia kokoelmaansa, joko ensimmäistä kertaa tai uudestaan. Tutkimuksen kannalta tämä johtaa siihen että on mahdotonta tehdä genrejakoa muista kuin 321:sta 2011–2013 julkaistusta teoksesta, sillä tietokannan parametrit eivät salli aiemmin julkaistujen, mutta vasta 2011–2013 hankittujen kirjojen sisällyttämistä luetteloon. Käytetyt luvut perustuvat hakuhetkellä 8.9.2014 pääkirjaston kokoelmissa olleisiin kirjoihin.

Näiden genre-jaoteltujen kirjojen hankintajakauma oli: vuonna 2011 93 kpl, vuonna 2012 123 kpl ja vuonna 2013 105 kpl. Prosentuaalisesti saman vuonna julkaistujen kirjojen hankintamäärä on ollut pienessä nousussa, 47 %:sta 66 %:iin. Selkeämmin tämän näkee taulukosta 2.

TAULUKKO 2. Vuosina 2011–2013 julkaistujen kirjojen hankinnan osuus kaikista hankinnoista

Vuosi	Hankittu	Julkaistu	Osuus
2011	197	93	47 %
2012	222	123	55 %
2013	159	105	66 %

Kirjastoilla on tällä hetkellä kovat säästöpainheet. Vaikka säästötarpeita perustellaan eri sektoreilla eri tavoin, seuraukset ovat usein samantyyppisiä. Säästää tulee monesta paikasta, kuten tiloista ja hankintamäärärahoista. (Vattulainen 2013, 8) Useissa kirjastoissa tämä merkitsee hyvinkin radikaalia fyysisen kokoelman karsimista. Tällaisissa tilanteissa vähemmän kiertävät kokoelmat, kuten juuri vieraskieliset aineistot, saattavat nähdä suuriakin poistolukuja. Vieraskielisen aineiston hankintaa saatetaan myös odottaa pidempään, jotta saadaan tietoa teoksen suosiosta, tai jopa odotetaan että teoksesta tulee hankintaehdotus, jolloin tiedetään että sille varmasti on lukijoita, ainakin se yksi.

Toisaalta, voi olla että kirjastossa ei alkujaan ollut kovin monipuolista vieraskielisen aineiston kokoelmaa, ja nopea kansainvälistyminen on pakottanut sen budjetoimaan vieraskielisen aineiston hankintaa. Tällöin on harkittava tarkasti kuinka paljon teoksia hankitaan ja kuinka paljon on mahdollista lainata muilta.

Kirjastot ovatkin jo pitkään harrastaneet yhteistyötä, esimerkiksi kokoelmassa ei tarvitse olla kaikkia kirjoja, jos ne on mahdollista saada tilattua kumppanikirjastosta, tai varastokirjastosta. Tällainen yhteistyö on erittäin tärkeää erityisesti vieraskielisiä kokoelmia ajateltaessa. Kansainvälistyvä maa tarvitsee vieraskielisiä kokoelmia, mutta niiden hankinta ja ylläpitäminen voi olla hyvinkin raskas velvollisuus. Yhteistyön kautta taakka jaetaan useamman kirjastopiirin kesken. Kuten Vattulainen sanoo esityksessään, kirjastot turvautuvat yhä enemmän toisiinsa, heikommassa tilanteessa olevat kunnat lainaavat enemmän muilta, koska niiden aineistomäärärahat saattavat olla mitättömän pieniä. (2013, 14)

5 TUTKIMUS

Tutkimuksessa itsessään käytetään, kuten aiemminkin on mainittu, kolmea menetelmää. Kolmen menetelmän käytön tarkoituksena on saada tutkittavasta kokoelmasta kokonaisvaltainen kuva. Tilastollisella tutkimuksella saadaan tarkkaa faktatietoa, kun taas listamenetelmä antaa kuvaa kokoelman yleisestä tilanteesta sen kattavuuden kannalta katsoen. Asiantuntijahaastattelulla saadaan tutkimukseen tarpeellista, nimestäkin jo pääteltävissä olevaa asiantuntijanäkökulmaa.

5.1 Tilastollinen tutkimus

Tilastollisen tutkimuksen pohjana käytetään PallasPro:sta ja PallasPron tilasto-ohjelmasta saatuja tietoja. Tilasto-ohjelman tiedot käsittelevät hankintoja ja poistoja, ja PallasPro:n yleisestä osasta saadaan tarkempia tietoja genreistä ja lainausmääristä. Virhemarginaaliin on todettava että jotkut ensimmäisellä haulla löytyneet kirjat on voitu sen jälkeen poistaa kokoelmasta. Tällaisten teosten lainauslukuja ei siis olisi saatavilla myöhempään ajankohtaan tehdyssä lainauslukuhaussa. Tutkittavassa joukossa oli vain yksi kirja joka oli poistunut, joten sen aiheuttama virhe luvuissa on niin pieni että sitä ei tarvitse huomioida.

Yleisellä tasolla englanninkielisen kaunokirjallisuuden lainaus on pysynyt varsin tasaisena, noin 4 lainaa/kirja/vuosi, kuten on nähtävissä taulukosta 1. Genrejaoteltujen kirjojen lainausluvuissa on huomioitava että osa jonain vuonna julkaistuista kirjoista on hankittu kirjastoon myöhemmin, jopa vasta vuonna 2014. Tästä johtuen lainausluvut kustakin genrestä on otettu hakupäivään, 2.12.2014 asti.

Tutkimusta tehdessä teokset jaettiin seuraaviin genre-ryhmiin: Romantiikka/Viihde, Jännitys/Rikos, Historiallinen, Scifi, Fantasia/Kauhu ja Muut. Muut-osioon kuuluvat kaikki kirjat jotka eivät sopineet muihin ryhmiin. Pääkirjastossa ei ole erillistä hyllyä historiallisille kirjoille, mutta kyseisen genren kirjat erottuvan muut-kategorian kirjoista niin selkeästi että ne päätettiin laittaa omaan ryhmäänsä.

Genrejaoteltujen kirjojen lainauslukuja tutkiessa voidaan todeta että korkeimmillaan lainoja/kirjaa suhde on romantiikka/viihde-osiossa, 22 lainaa/kirja. Alin luku löytyy historiallisista kirjoista, 10 lainaa/kirja. Ero on huomattava, koska eniten lainattua genreä on lainattu yli kaksi kertaa enemmän kuin vähiten lainattua. Muiden kategorioiden lainausluvut sijoittuvat kohtuullisen tasaisesti näiden kahden välimaastoon. Taulukosta 3 voi nähdä lainausluvut tarkemmin.

TAULUKKO 3. Eri genrejen lainausmäärät ja lainojen suhde kirjojen määrään

Genre	Hankittu	Lainoja	Lainoja/Kirja
Romantiikka/Viihde	24	537	22
Jännitys/Rikos	91	1 311	14
Historiallinen	16	160	10
Scifi	29	347	12
Fantasia/Kauhu	85	1 418	17
Muut	76	1 375	18

Selkeimmin näitä lainauslukuja tarkasteltaessa, ja verratessa niitä luvussa 4 näkyviin koko englanninkielisen aikuisten kaunokirjallisuuden lainauslukuihin, tulee esille niiden huomattavasti suurempi lainoja/kirja luku. Luvussa 4 olevassa taulukossa 1 näkyy että koko tutkittavassa kokoelmassa lainoja on ollut n. 4 per kirja. Genrejaotellussa ryhmässä, joka sisältää uusia hankintoja vuosina 2011–2013, jopa alin lainausluku on 10 per kirja. Tämä antaa painoa ohjeelle, jonka mukaan n. 40 % aineistosta pitäisi olla alle 5 vuotta vanhaa.

Genreryhmissä oli selkeitä lainauslukuja nostavia teoksia. Nämä teokset olivat yleensä hakuhetkellä hyvin paljon huomiota saaneita uusia kirjoja, joiden lainausluvut voivat siistavallaan aiheuttaa vääristymää kokonaislainamääriin. Esimerkkeinä mainittakoon E.L. Jamesin Fifty Shades of Grey -sarja, jonka kolme osaa keräsivät kollektiiviset 296 lainaa. Tämä tekee 21,5 % ”muut” -ryhmän lainoista, vaikka kyseessä olevat kirjat kattavat vain

n. 4 % ryhmän teoksista. Koko listasta, tämä on selkeästi suurin tiettyjen teosten maineikkouden, tai kenties tässä tapauksessa pahamaineisuuden, aiheuttamasta hetkellisestä vääristymästä lainauslukuihin. Eri aikavälillä tarkasteltaessa jonkin muun genren, esimerkiksi kauhun, tietty teos olisi voinut vääristää lainauslukuja saman tyyppisesti.

Voidaan kuitenkin tehdä oletus, että nämä tiettyjen teosten, tai tiettyjen kirjailijoiden teosten, aiheuttamat vääristymät ovat niin yleisiä, että ne voidaan jo tavallaan katsoa normaaliksi lainauslukujen vaihteluksi. Suurta huomiota saavia kirjoja julkaistaan joka vuosi, jopa useita kertoja vuodessa, ja ne kaikki kirjastoon hankittuna aiheuttavat samantilaista lainauslukujen paisumista. Näin ollen olettaen että kirjastot jatkavat kysytyjen teosten hankkimista kokoelmiinsa, voidaan näiden teosten lainausluvuissa aiheuttamat piikit jättää huomioimatta.

5.2 Listamenetelmä

Listamenetelmää varten etsittiin kokoelmaa ajatellen sopiva lista, jonka sisältöön kokoelmassa olevia kirjoja verrattiin. Vaikka tutkimuksen aikaisempi osa, tilastollinen menetelmä, keskittyikin vuosina 2011–2013 hankittuihin kirjoihin, listamenetelmän toimimisen kannalta tässä osiossa käsitellään koko englanninkielisen kaunokirjallisuuden kokoelmaa. Listamenetelmän tarkoituksena on kuitenkin saada selville tietoa kokoelman yleisilasta ja kattavuudesta, joten koko kokoelman käyttö on järkevin vaihtoehto.

Diagrammeissa näkyvät erillisinä joukkoina teokset jotka eivät olleet hakuhetkellä pääkirjaston kokoelmissa. Johtuen kohtuullisen tuoreesta lisäyksestä pääkirjaston alaisuudessa olevaan kirjastoverkkoon, osa teoksista on pysyvästi muissa kokoelmissa, ja osa on siirtokokoelmina lähikirjastoissa. Siirtokokoelmalla tarkoitetaan kokoelmaa joka on määräjaksi siirretty yhdestä kirjastosta toiseen (varsin usein pääkirjastosta lähikirjastoon), täydentämään vastaanottavan kirjaston kokoelmaa. Koska siirtokokoelmat liikkuvat määräjain, on osa teoksista joita tässä tutkimuksessa käsitellään siirtynyt kirjastosta toiseen varmastikin jo muutamaa otteeseen. Tämän takia ei ole eroteltu erikseen minkä kirjaston kokoelmissa teokset ovat hakuhetkellä olleet, vain ovatko ne pääkirjastossa vai eivät.

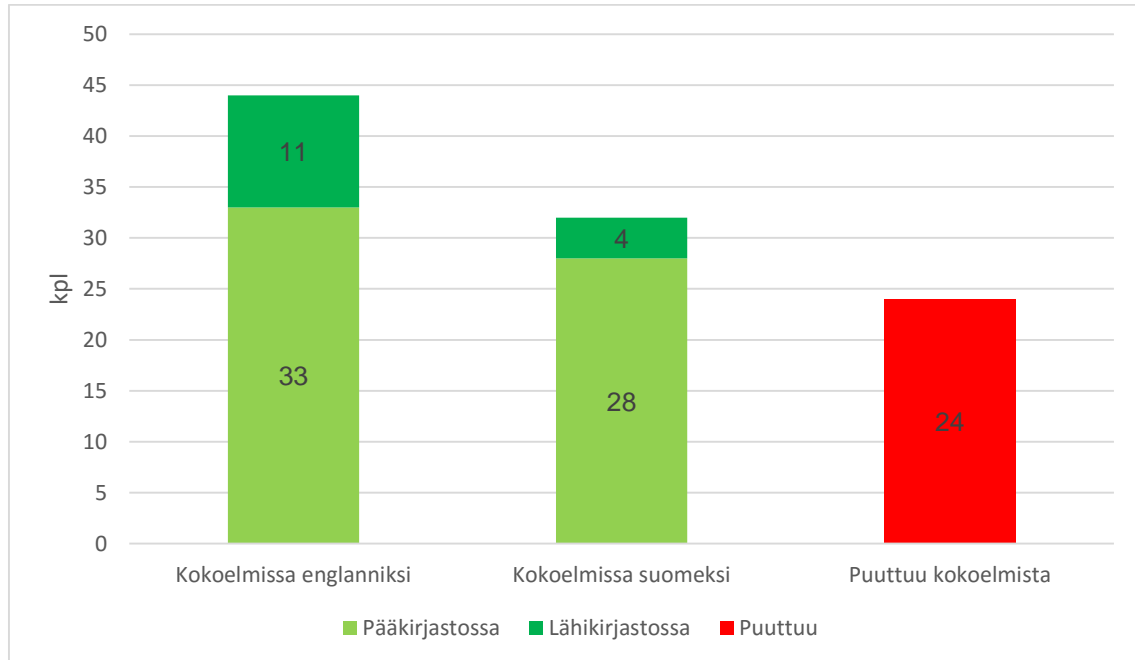
Listat, jotka lopulta valittiin tähän osioon löytyvät liitteistä 1-2.

Tämän tutkimusosion pohjana on käytetty PallasPro:sta saatua listausta kokoelmaan kuuluvista kirjoista. Listausta vertaaminen tehtiin yksinkertaisesti hakemalla listoissa olevat nimikkeet yksi kerrallaan PallasPro:sta.

Ensimmäisenä käsittelyssä oli asiantuntijalista (Board's list, katso Liite 1). Tämä lista kuvastaa alan asiantuntijoiden näkemystä 100 parhaasta englanninkielisestä romaanista. Kirjaston kokoelmista löytyi englanniksi 44 kpl listan sadasta teoksesta. Näistä 33 kpl oli hakuhetkellä pääkirjaston kokoelmissa, muut lähikirjastoissa.

Koska englannin kielellä löytyvien teosten osuus oli vain vajaa puolet listasta, päätettiin hakea myös teoksien suomenkielisiä painoksia. Tällä haulla löytyi 32 kpl teoksia, joista 28 kpl pääkirjastossa ja loput lähikirjastoissa. Kuvio 1 näyttää jaon selkeämmin.

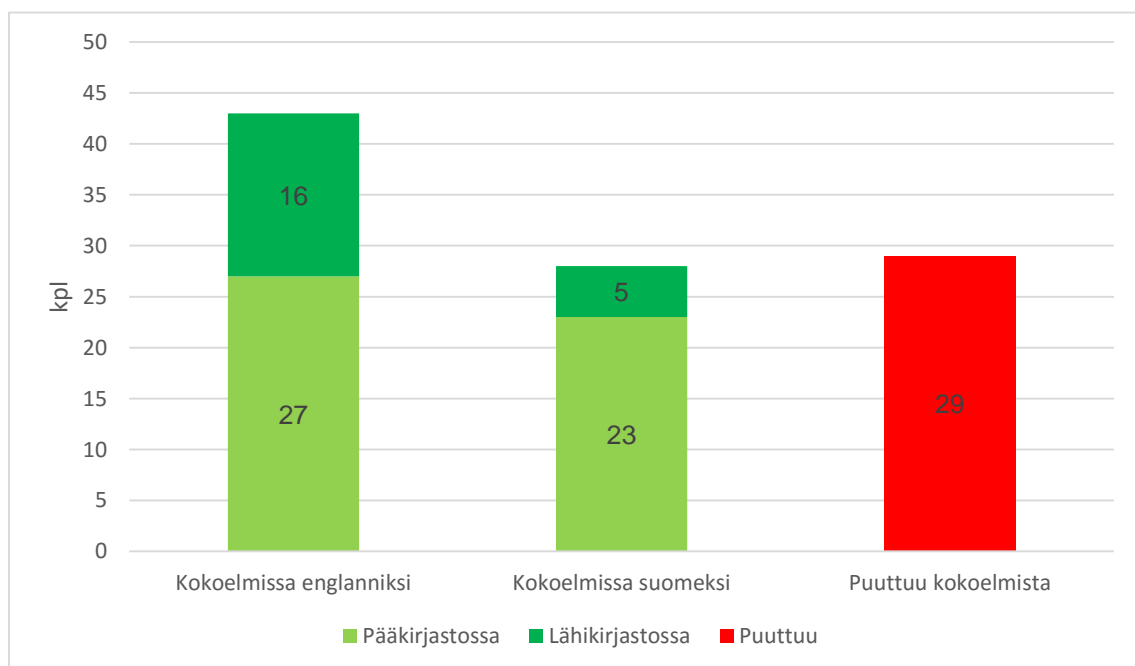
KUVIO 1. Asiantuntijalistan teosten löytyminen Oulun kaupunginkirjaston kokoelmista

Toisena otettiin käsittelyyn lukijoiden lista (Reader's list, katso Liite 2). Tämän listan tarkoituksena oli tuoda lukijanäkökulmaa listamenetelmään. Lukijoiden listaan sovellettiin samoja hakuja kuin asiantuntijoiden listaan, ja englanniksi löytyi 43 kpl listan teoksista. Löydetyistä 27 kpl oli hakuhetkellä pääkirjaston kokoelmissa, muiden löytyessä lähikirjastoista.

Haettaessa lukijoiden listan kirjoja suomeksi, sadasta teoksesta löytyi 28 kpl, joista 23 kpl on pääkirjaston kokoelmissa ja loput lähikirjastoissa. Jakaumaa on havainnollistettu kuviossa 2.

KUVIO 2. Lukijoiden listan teosten löytyminen Oulun kaupunginkirjaston kokoelmista

On huomioitava että kahdella käytetyllä listalla on osittain samoja teoksia, joiden olemassaoloa ei ole eritelty kuvioissa 1 ja 2. Listoissa on 168 eri kirjaa, eli 32 ovat samoja. Tarkempi lista siitä mitkä teokset löytyvät kirjaston kokoelmista ja millä kielellä, löytyy liitteestä 3. Listalla ei ole eroteltu sitä löytyvätkö teokset pääkirjaston vai lähikirjastojen kokoelmista tutkimuksen tekohetkellä. Tämä lista on sisällytetty tutkimukseen koska sen olemassaolon voi katsoa helpottavan kirjastoa hyödynnettäessä tutkimuksen tuloksia.

168:sta uniikista teoksesta 64, eli 38 % löytyy kirjaston kokoelmista englanniksi, kun taas 52, eli 31 % löytyy kirjaston kokoelmista suomeksi. Näin ollen 31 % teoksista puuttuu kokoelmista.

Listamenetelmän tulos näyttää huomattavasti positiivisemmalta, jos otetaan tarkasteltavaksi top 20, eli 20 korkeimmalle arvostettua kirjaa. Asiantuntijoiden listalta 20 kärkiteoksesta Oulun kaupunginkirjastosta löytyi 17, eli 85 %. Sivuutettaessa Ayn Randin ja L. Ron Hubbardin teokset, johtuen näiden kirjojen todennäköisestä rajallisesta kiinnostavuudesta laajemmalle yleisölle, myös lukijoiden listan 20 arvostetuimmasta kirjasta 85 % löytyy kirjaston kokoelmista. Kuitenkin, tarkasteltaessa asiantuntijalistaa laajemmin, suurin keskittymä kokoelmasta puuttuvia teoksia on kuitenkin listan ensimmäisellä puoliskolla. Jos oletuksena on että kirjat ovat sitä merkityksellisempiä mitä lähempänä listan alkupäätä ne ovat, olisi kenties tähdittävä tilanteeseen jossa suurin osa puuttuvista kirjoista olisi lähellä listan loppua.

5.3 Haastattelu

Asiantuntijahaastattelu on viimeinen käytetty menetelmä. Haastattelu suoritettiin vasta muiden tutkimusten osien jälkeen, jotta haastateltavan asiantuntijan lausunnot eivät värittäisi käsitystä aineistosta ennen kuin muu tutkimus oli tehty.

Haastateltavaksi saatiin yksi Oulun kaupunginkirjaston englanninkielisestä aineistosta vastaava henkilö, kirjastonhoitaja Ritva Harmainen. Haastattelukysymykset suunniteltiin etukäteen, käyttäen hyväksi muuta tutkimusta tehdessä mieleen nousseita asioita, sekä yleisesti tutkimuksen kannalta kiinnostavia tai olennaisia seikkoja. Suunnitellut haastattelukysymykset löytyvät erikseen liitteestä 4.

Haastattelun aikana kysymysten järjestys ja sanamuoto vaihtuivat hieman, mutta kaikki kysymykset tulivat siitä huolimatta kysytyiksi. Osa myöhemmistä kysymyksistä käsitteli aiheita joista oli tullut puhuttua jo aikaisemmin, mutta niihin saatiin silti omanlaista vastausta.

Haastattelu toteutettiin Oulun kaupunginkirjastolla-maakuntakirjastolla 24.11.2015.

Ritva Harmainen kertoo olleensa töissä Oulun kaupunginkirjastossa 20 vuotta, ja pääkirjastossa suunnilleen 8 vuotta. Englanninkielisestä aikuisten kaunokirjallisuudesta hän on vastannut vuoden 2015 kevättalvesta asti.

Harmainen kertoo, että teosten hankintaperusteissa painottuu eniten asiakkaitten mielenkiinto, se millaista kirjallisuutta he haluavat lainata ja lukea. Tietysti seurataan myös tasokkaan kirjallisuuden ilmestymistä, ja hankitaan sitä. Hän mainitsee myös, että kokeellista kirjallisuutta hankitaan vähemmän, lähinnä määrärahojen rajallisuudesta johtuen. Yleisesti hankinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan lain mukaan, hän tarkentaa vielä.

Siitä mistä saadaan tieto uusista kirjastoon hankittavista kirjoista Harmainen sanoo, että tärkeimpiä lähteitä on kolme. Ensimmäinen, päälähde, on booky.fi -firma, jonka kanssa kirjastolla on toimitussopimus. Booky.fi:n kautta saadaan pintaliitokirjallisuus, kaikki mistä paljon puhutaan ja mitkä ovat paljon esillä. Toinen lähde josta tietoa hankitaan, on amerikkalainen Library Journal -lehti. Lehdessä kirjat on listattu genreittäin, mikä helpottaa kokonaisuuden näkemistä.

Kolmas ja viimeinen tärkeimmistä lähteistä on Harmaisen mukaan eri maiden, esimerkiksi irlantilaisten, kanadalaisten ja englantilaisten, kirjakauppojen myydyimmät ja suositellut teokset. Myös kirjakauppojen kirja-arvostelut ja kirjailijahaastattelut ovat hyvä tiedon lähde.

Hankintapäätöksistä Harmainen vastaa kertomansa mukaan yksin. Aiemmin työ oli jaettu kahden ihmisen kesken, toisena hankintapäätösten tekijänä oli Liisa BenHenia, mutta koska työssä ilmeni niin paljon päällekkäisyyksiä, päätettiin se keskittää yhdelle työntekijälle. Muilta työtovereilta saa neuvoja ja vihjeitä tarvittaessa, Harmainen mainitsee vielä; se on niin kuin löyhä turvaverkko.

Hankintapäätöksiä tehdessä omilla mieltymyksillä ei ole painoarvoa, Harmainen sanoo asiaa kysyttäessä, ja lisää että hankkijan pitää osata ammattitaitoisesti arvioida onko kirja oikeasti hankkimisen arvoinen, piti hän itse kirjasta tai ei.

Haastavinta kokoelman hallinnassa on Harmaisen kertoman mukaan pysyä mukana uutuuksien seuraamisessa. Englanninkielistä kirjallisuutta ilmestyy niin paljon, että perässä pysyminen vaatii paljon työtä. Sen seuraaminen mikä myy ja mistä puhutaan ja mitkä palkitaan, se on vielä helppoa, Harmainen sanoo. Mutta sitten se muu suuri massa ja tästä suuresta massasta vielä hyvien kirjojen erottaminen, niiden jotka ansaitsevat tulla hankituiksi kirjastoon, se on vaikeampaa.

Englanninkielisen kaunokirjallisen kokoelman tärkein tehtävä on tarjota hyvää kaunokirjallisuutta englannin kielellä, Harmainen sanoo. Sitten myös se, jos on hoitanut asiansa ja työnsä oikein, kuinka hyvin englanninkielinen kirjallisuus voi antaa kuvan maailman eri kulttuureista. Englanniksi julkaistaan niin paljon kirjallisuutta ympäri maailmaa, Amerikassa, Afrikassa, Intiassa, että kulttuurien kirjo monipuolisessa kokoelmassa on todella vaikuttava. Monipuolinen kokoelma on tärkeä myös siksi, että englantia on eräänlainen valtakieli, jota monet pystyvät lukemaan vaikka se ei olisikaan heidän äidinkieltänsä.

Kokoelman kattavuudelle Harmainen mainitsee mittariksi sen, kuinka vähän kaukolainapyyntöjä tulee englanninkieliselle aineistolle. Se merkitsee että asiakkaat ovat tyytyväisiä kokoelmaan, tai että he saavat tarvitsemansa aineiston jostain muualta, Harmainen sanoo. Toisaalta voi puhua myös lainauslukuista, kyllä kokoelmaa voi pitää hyvänä jos teokset saavat 50–80 lainaa, tai vaikka 7 lainaa vuodessa.

Tietyn, hyvin lainaan menneen, tyyppistä kirjallisuutta hankitaan kokoelmaan joskus enemmän, mutta ei rajattomasti. Kokoelma ei ole pelkästään paljon lainattua ja paljon luettua, vaan sen pitää olla hyvässä tasapainossa, paljon luetun ja vähemmän luetun kirjallisuuden välillä, Harmainen muistuttaa.

Silti joitain genrejä tulee hankittua kokoelmaan muita enemmän, Harmainen myöntää myös. Jännitys, scifi ja fantasia, ne ovat kolme suurta genreä jotka nousevat esille hankinnoissa. Toisaalta, viimeaikoina on alettu hankkimaan myös enemmän historiallisia romaaneja. Niiden tarjonta on lisääntynyt ja laatu parantunut, Harmainen kertoo syyksi hankinnoille. Harmainen kertoo vielä, että joitain genrejä, esimerkiksi uskonnollista kirjallisuutta, on varsin vaikea hankkia. Uskonnollisten kirjojen laadusta on hankala olla varma, ja niistä ei tehdä paljoa arvostelujakaan.

Asiakkaiden hankintaehdotuksiin kirjasto suhtautuu hyvin vakavasti, Harmainen sanoo. Kun teoksesta tehdään hankintaehdotus, ensin mietitään millainen kirja on kyseessä, ja sitten miksi se on jäänyt hankkimatta kokoelmaan. Sitten pohditaan onko kirjalla yleisempääkin merkitystä kuin vain yksittäiselle tilaajalle, Harmainen selvittää prosessia. Jos vastauksena on että, kyllä, hyvä kirja on ja kiinnostustakin saattaisi olla, niin sitten hankitaan. Jos hankintapäätös on kieltävä, asiakkaalle suositellaan kaukopalvelua. Hankintaehdotuksia ei pyydetä asiakkailta aktiivisesti, vaan oletetaan että asiakas osaa itse kysyä teosta. Kuitenkin jos asiakas tulee kirjastoon teosta etsimään ja sitä ei ole, voidaan asiakaspalvelutilanteessa suositella hankintaehdotuksen tekemistä, Harmainen sanoo vielä.

6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tilastollisesta tutkimuksesta näemme, että genren lainausluvuilla ei ole suoraa yhteyttä siihen kuinka paljon sitä hankitaan, ainakaan lyhyellä aikavälillä. Vaikka romantiikkaa on lainattu suhteellisesti eniten, on sitä kuitenkin hankittu toiseksi vähiten. Toisaalta eniten hankittu jännityskirjallisuus on lainausluvuissa vasta neljäntenä. Samaisesta tilastosta on nähtävissä että kirjojen lainamäärät ovat varsin hyvät, ottaen huomioon että englantia on kirjaston käyttäjien toinen, tai kenties vasta kolmas kieli.

Kuten aiemmin mainittiin, uudemmat teokset menevät lainaksi yli kaksi kertaa enemmän kuin kokoelman teokset keskimäärin. Tämä kertoo uudemman materiaalin tärkeydestä kirjastojen kokoelmissa.

Tilastotyötä tehdessä huomattiin myös että osa hankituista englanninkielisistä teoksista ovat alkujaan suomenkielisiä, myöhemmin englanniksi käännettyjä kirjoja. Tästä voimme tehdä päätelmän, että kokoelman ainakin yhtenä tarkoituksena on joko kielenopintojen tai monikansallistumisen tukeminen. Suomea äidinkielenään puhuva ei varmasti-kaan tarvitse suomalaista kirjaa englanniksi käännettynä, joten näiden kirjojen kohderyhmän täytyy olla joko kieltä opiskelevat tai vierasta kieltä äidinkielenä puhuvat.

Listamenetelmässä huomattiin että joitain varsin kiistanalaisia aatesuuntauksia edustavien kirjoittajien kirjoja oli lukijoiden valitseman listan alkupäässä varsin paljon, kuten voi nähdä Liitteessä 2. Nämä kirjat, Ayn Randin ja L. Ron Hubbardin teokset, ovat todennäköisesti päätyneet listan kärkisijoille tahallisen ylläänestyksen seurauksena, ei niinkään johtuen siitä että suuri joukko ihmisiä pitäisi niitä erityisen tärkeinä tai merkittävinä teoksina, kenties lukuun ottamatta kyseisten aatesuuntauksien kannattajia. Lisäksi kaikki molempien tekijöiden kirjat puuttuvat toiselta listalta, joten ainakin voitaneen todeta että niiden edustamat aatteet eivät ole sivun ylläpitäjien aatesuuntauksen mukaisia.

Listojen käytössä on muitakin ongelmia, huomattavimpana se että lista ei koskaan ole täysin puolueeton. Tässä työssä käytetyt listat painottuvat paitsi klassikoihin, myös varsin

selkeästi länsimaiseen kirjallisuuteen ja mieskirjailijoihin. Nämä seikat tulee ottaa huomioon mietittäessä listamenetelmän hyödyntämistä kokoelman kehityksessä. Tuloksia kannattaa tarkastella kriittisesti, ei pelkästään numerotulosten perusteella. Eli, vaikka 31 % listojen kirjoista puuttuukin kokoelmasta kokonaan, se ei välttämättä ole millään tavalla huono asia.

Klassikoihin, ja muutoinkin vanhempaan kirjallisuuteen painottuminen rajaa myös listamenetelmän hyödyllisyyttä kokoelman kehittämisen kannalta, ellei erityisesti halua että kokoelmasta löytyisivät kaikki tunnetut klassikot. Ja kuten ylempänä on todettu, osa teoksista löytyy kirjaston kokoelmista kyllä suomeksi, vaikka ei englanniksi löytyisikään. Tässä pitääkin miettiä mikä on kokoelman päämäärä. Mikäli tarkoituksena on palvella monikulttuurisempaa ja hyvinkin mahdollisesti suomen kieltä taitamatonta asiakasryhmää, olisi listoilla olevien, suomeksi kokoelmista löytyvien kirjojen hankintaa englanniksi harkittava vakavasti.

Kuten edellä on mainittu, molemmilla käytetyillä listoilla on runsaasti klassikoita. Koska kirjaston tavoitteena on olla asiakaslähtöinen, ei listamenetelmällä tulokseksi saatu 38 % ole huono tulos. Liiallinen klassikkopainotteisuus kokoelmassa voi huonontaa sen asiakaslähtöisyyttä, koska asiakkaiden voidaan olettaa haluavan enemmän tuoretta kirjallisuutta.

Kuten tilastomenetelmän lainauslukuista voi nähdä, varsin suuria lainalukuja vetävät fantasia/kauhu sekä romantiikka/viihde kategoriat. Näissä kategorioissa on suhteellisen vähän klassikoiksi luokiteltavia teoksia, ja silti juuri ne menevät runsaasti lainaan. Myös jännityskirjallisuus, joka sekin on varsin kaukana yleisesti klassikoiksi käsitettävistä teoksista, on mennyt lainaksi varsin hyvää tahtia.

Tilastomenetelmässä, jossa lainausluvut on esitetty, on käsitelty varsin uutta kirjallisuutta. Tämän takia sen perusteella on hankalaa sanoa mitään klassikkokirjojen menekistä muutamaa uusintapainoksena kirjastoon hankittua teosta lukuun ottamatta. Näistä esimerkkinä mainittakoon F. Scott Fitzgeraldin *The great Gatsby*, jolla oli hakupäivään mennessä 23 lainaa, ja Jane Austenin *Sense and sensibility*, jolla puolestaan 58 lainaa. Näiden perusteella klassikotkin kiertävät vielä varsin hyvin, ainakin tunnetummat klassikot ja ne joista on kohtuullisen vasta tehty menestyksekkäs elokuva.

Haastattelusta saatiin hyvää tietoa kirjaston hankintamenetelmistä. Se syventää opinnäytteen aihetta tarjoamalla ammattilaisen näkökulmaa ja valaisemalla aihetta josta ei muilla menetelmillä saatu tietoa. Hankintaa voisi oikeastaan parantaa vain määrärahojen lisäyksellä, ja vaikuttaa varsin epätodennäköiseltä että lisäystä olisi lähiaikoina tulossa.

Yksi huomioitava asia nousi vielä haastattelusta, nimittäin se että historiallisten romaanien hankintaa on lisätty niiden tarjonnan ja laadun parantumisen takia. Tämän perusteella voidaan olettaa että jos genrejen lainausluvuista tehtäisiin uusi haku, saattaisivat historiallisten teosten lainausluvut nousta huomattavasti ylemmäs kuin tässä työssä tehdyssä haussa käytetyllä aikavälillä.

7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tehdä kokoelma-arviointi Oulun kaupunginkirjaston englanninkielisen aikuisten kaunokirjallisuuden kokoelmasta. Tarkoituksena oli selvittää kokoelman liikkuvuutta, kattavuutta ja kehitysmahdollisuuksia.

Tilastollinen tutkimus on kokoelmaa tarkasteltaessa varsin rajallinen menetelmä, mutta hyvin tarpeellinen sen tarjoaman konkreettisen numerotiedon takia. Tilastollisen menetelmän hyöty on siinä, että siitä nähdään varsin hyvin kokoelman kannattavuus yleisellä tasolla. Tilaston perusteella on helppo nähdä menevätkö kokoelman kirjat ylipäättään lainaksi. Mielestäni tämä on erittäin tarpeellista, koska siinä nähdään mistä kannattaa karsia jos kokoelmaa täytyy esimerkiksi taloudellisista syistä supistaa.

Tilastomenetelmän käytännön toteutuksen suurin työmäärä meni lainauslukujen selvittämiseen. Sillä vaikka tilasto-ohjelma antoi koko englanninkielisen kokoelman lainausluvut, täytyi genrelistojen luvut hakea teos kerrallaan. Tästä johtuen myöskään laajennusta tilastomenetelmään oli aikataulun sisällä mahdoton tehdä.

Kuten ylempänä on jo mainittu, listamenetelmässä käytetyn toisen listan puolueettomuus on varsin kyseenalainen, johtuen suuresta määrästä skientologian perustajan ja objektiivismin keksijän kirjoista ko. listan kärkipaikoilla. Näin ollen kyseisten kirjojen puuttumisesta kokoelmista ei kannata olla erityisemmin huolissaan, ja toiselta kannalta katsoen niiden puuttuminen voi myös olla edullista. Kuitenkin, kirjasto on aatesuunnaltaan sitoutumaton, joten siinä mielessä kaikkien kirjojen tulisi sopia kokoelmiin.

Silmiini pisti myös lukijalistalla oleva varsin suuri määrä Charles de Lintin kirjoja. Lie-neekö listan äänestäjistä ollut tavattoman suuri määrä de Lintin faneja, vai onko kyseessä muutaman ihmisen aktiivisuus äänestyksessä, on mahdotonta sanoa. Nämä selkeästi näkyvät ongelmat olivat asioita jotka huolestuttivat eniten listamenetelmää käyttäessä, mutta koska ongelmatonta listaa ei tuntunut löytyvän mistään, päädyin kuitenkin käyttämään näitä kahta valitsemaani.

On huomioitava että osa listoissa olevista kirjoista löytyy kirjaston kokoelmista suomenkielisenä, joten ne eivät täysin puutu kokoelmasta. Kirjaston omaan harkintaan menee onko tarpeellista että kirjat löytyisivät kokoelmasta myös englanniksi.

Opinnäytetyön haastatteluosuuskin meni varsin hyvin, haastattelu oli onnistunut ja siitä saatiin paljon kiinnostavaa tietoa. Omasta suorittamisesta sen verran että ehkä kysymysten järjestystä olisi voinut vielä miettiä uudestaan, ja haastattelutilannetta harjoitella enemmän.

Mahdollinen tuleva kehitystehtävä tämän opinnäytetyön pohjalta, on kehittää kirjastolle mittari jolla kokoelman kehitystä ja tilaa voitaisiin tarkkailla vuosittaisesti.

LÄHTEET

Disher, W. 2007. Crash course in collection development. Westport, Connecticut: Libraries Unlimited.

Evans, G. E. & Zarnosky, M. R. 2000. Developing library and information center collections. 4th ed. Englewood, Colorado: Libraries Unlimited

Harmainen, R. 2015. Kirjastonhoitaja, Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto, tietopalvelu. Haastattelu 24.11.2015. Tekijän hallussa.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Heikkilä, E-L. & Saraste M. 2008. Kirjastojen arviointiyhteistyö Pohjois-Pohjanmaalla: raportti yhteistyöstä ja käytetyistä arviointimenetelmistä. Oulu: Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto.

Heikkilä, T. 2010. Tilastollinen tutkimus. 7. uud. p. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kirjastolaki. (Oikeusministeriön asetus kirjastopalvelujen arvioinnista 904/1998, 5. 6 §). Viitattu 6.5.2015, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980904>.

Kortelainen, T. 2013. Kirjasto ja evaluointi. Pilkkeitä kirjastosta: Oulun yliopiston kirjaston 40-vuotisjuhlajulkaisu. Viitattu 20.5.2015. <http://herkules oulu.fi/isbn9514254007/html/t541.html>

Matthews, J. R. 2007. The evaluation and measurement of library services. Westport, Connecticut: Libraries Unlimited.

Mehtonen, P. 2008. Mihin kirjallisuushistoria päättyy? Teoksessa: O. Alanko & T. Käkelä-Puumala. Kirjallisuudentutkimuksen peruskäsitteitä. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 40-63.

Oulun Kaupunki. 2015. Aineiston valintaperiaatteet. Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. Viitattu 14.7.2015, <http://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/aineiston-valinta>.

Random House, Inc. 2015. 100 best novels. Modern Library. Viitattu 12.7.2015, <http://www.modernlibrary.com/top-100/100-best-novels/>.

Vattulainen, P. 2013. Kansallinen kokoelmapolitiikka – raportin esittely. Kirjastonhoitajien neuvottelupäivät. 10.10.2013, Seinäjoki. Viitattu 15.11.2015. <https://kine2013.files.wordpress.com/2013/05/kansallinen-kokoelmapolitiikka.pdf>.

Wilén, R. & Kortelainen, T. 2007. Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet: teoria, menetelmät, käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Yleisten kirjastojen laatusuositus. 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:20. Viitattu 20.5.2015, <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OKM20.pdf?lang=fi>.

LIITTEET

LIITE 1 : Modern Library: 100 Best Novels (Board List)

1. James Joyce – Ulysses
2. F. Scott Fitzgerald – The great Gatsby
3. James Joyce – A portrait of the artist as a young man
4. Vladimir Nabokov – Lolita
5. Aldous Huxley – Brave new world
6. William Faulkner – The sound and the fury
7. Joseph Heller – Catch-22
8. Arthur Koestler – Darkness at noon
9. D.H. Lawrence – Sons and lovers
10. John Steinbeck – The grapes of wrath
11. Malcolm Lowry – Under the volcano
12. Samuel Butler – The way of all flesh
13. George Orwell – 1984
14. Robert Graves – I, Claudius
15. Virginia Woolf – To the lighthouse
16. Theodore Dreiser – An American tragedy
17. Carson McCullers – The heart is a lonely hunter
18. Kurt Vonnegut – Slaughterhouse-five
19. Ralph Ellison – Invisible man
20. Richard Wright – Native son
21. Saul Bellow – Henderson the rain king
22. John O'Hara – Appointment in Samara
23. John Dos Passos – U.S.A.(trilogy)
24. Sherwood Anderson – Winesburg, Ohio
25. E.M. Forster – A passage to India
26. Henry James – The wings of the dove
27. Henry James – The ambassadors
28. F. Scott Fitzgerald – Tender is the night
29. James T. Farrell – The studios Lonigan trilogy
30. Ford Madox Ford – The good soldier
31. George Orwell – Animal Farm
32. Henry James – The golden bowl
33. Theodore Dreiser – Sister Carrie
34. Evelyn Waugh – A handful of dust
35. William Faulkner – As I lay dying
36. Robert Penn Warren – All the king's men
37. Thornton Wilder – The bridge of San Luis Rey

38. E.M. Forster – Howards end
39. James Baldwin – Go tell it on the mountain
40. Graham Greene – The heart of the matter
41. William Golding – Lord of the flies
42. James Dickey – Deliverance
43. Anthony Powell – A dance to the music of time (series)
44. Aldous Huxley – Point counter point
45. Ernest Hemingway – The sun also rises
46. Joseph Conrad – The secret agent
47. Joseph Conrad – Nostromo
48. D.H. Lawrence – The rainbow
49. D.H. Lawrence – Women in love
50. Henry Miller – Tropic of cancer
51. Norman Mailer – The naked and the dead
52. Philip Roth – Portnoy's complaint
53. Vladimir Nabokov – Pale fire
54. William Faulkner – Light in august
55. Jack Kerouac – On the road
56. Dashiell Hammett – The Maltese falcon
57. Ford Madox Ford – Parade's end
58. Edith Wharton – The age of innocence
59. Max Beerbohm – Zuleika Dobson
60. Walker Percy – The moviegoer
61. Willa Cather – Death comes for the archbishop
62. James Jones – From here to eternity
63. John Cheever – The Wapshot chronicle
64. J.D. Salinger – The catcher in the rye
65. Anthony Burgess – A clockwork orange
66. W. Somerset Maugham – Of human bondage
67. Joseph Conrad – Heart of darkness
68. Sinclair Lewis – Main street
69. Edith Wharton – The house of mirth
70. Lawrence Durrell – The Alexandria quartet
71. Richard Hughes – A high wind in Jamaica
72. V.S. Naipaul – A house for Mr. Biswas
73. Nathanael West – The day of the locust
74. Ernest Hemingway – A farewell to arms
75. Evelyn Waugh – Scoop
76. Muriel Spark – The prime of miss Jean Brodie
77. James Joyce – Finnegans wake
78. Rudyard Kipling – Kim
79. E.M. Forster – A room with a view
80. Evelyn Waugh – Brideshead revisited
81. Saul Bellow – The adventures of Augie March

82. Wallace Stegner – Angle of repose
83. V.S. Naipaul – A bend in the river
84. Elizabeth Bowen – The death of the heart
85. Joseph Conrad – Lord Jim
86. E.L. Doctorow – Ragtime
87. Arnold Bennett – The old wives' tale
88. Jack London – The call of the wild
89. Henry Green – Loving
90. Salman Rushdie – Midnight's children
91. Erskine Caldwell – Tobacco road
92. William Kennedy – Ironweed
93. John Fowles – The magus
94. Jean Rhys – Wide Sargasso sea
95. Iris Murdoch – Under the net
96. William Styron – Sophie's choice
97. Paul Bowles – The sheltering sky
98. James M. Cain – The postman always rings twice
99. J.P. Donleavy – The ginger man
100. Booth Tarkington – The Magnificent Ambersons

LIITE 2 : Modern Library: 100 Best Novels (Reader's List)

1. Ayn Rand – Atlas shrugged
2. Ayn Rand – The fountainhead
3. L. Ron Hubbard – Battlefield earth
4. J.R.R Tolkien – The lord of the rings
5. Harper Lee – To kill a mockingbird
6. George Orwell – 1984
7. Ayn Rand – Anthem
8. Ayn Rand – We the living
9. L. Ron Hubbard – Mission earth
10. L. Ron Hubbard - Fear
11. James Joyce – Ulysses
12. Joseph Heller – Catch-22
13. F Scott Fitzgerald – The great Gatsby
14. Frank Herbert – Dune
15. Robert Heinlein – The moon is a harsh mistress
16. Robert Heinlein – Stranger in a strange land
17. Nevil Shute – A town like Alice
18. Aldous Huxley – Brave new world
19. J. D. Salinger – The catcher in the rye
20. George Orwell – Animal farm
21. Thomas Pynchon – Gravity's rainbow
22. John Steinbeck – The grapes of wrath
23. Kurt Vonnegut – Slaughterhouse five
24. Margaret Mitchell – Gone with the wind
25. William Golding – Lord of the flies
26. Jack Schaefer – Shane
27. Nevil Shute – Trustee from the toolroom
28. John Irving – A prayer for Owen Meany
29. Stephen King – The stand
30. John Fowles – The French lieutenant's woman
31. Toni Morrison – Beloved
32. E.R. Eddison – The worm ouroboros
33. William Faulkner – The sound and the fury
34. Vladimir Nabokov – Lolita
35. Charles de Lint – Moonheart
36. William Faulkner – Absalom, Absalom!
37. W. Somerset Maugham – Of human bondage
38. Flannery O'Connor – Wise blood
39. Malcolm Lowry – Under the volcano
40. Robertson Davies – Fifth business

41. Charles de Lint – Someplace to be flying
42. Jack Kerouac – On the road
43. Joseph Conrad – Heart of darkness
44. Charles de Lint – Yarrow
45. H.P. Lovecraft – At the mountains of madness
46. Mickey Spillane – One lonely night
47. Charles de Lint – Memory and dream
48. Virginia Woolf – To the lighthouse
49. Walker Percy – The moviegoer
50. Charles de Lint – Trader
51. Douglas Adams – The hitchhiker's guide to the galaxy
52. Carson McCullers – The heart is a lonely hunter
53. Margaret Atwood – The handmaid's tale
54. Cormac McCarthy – Blood meridian
55. Anthony Burgess – A clockwork orange
56. Nevil Shute – On the beach
57. James Joyce – A portrait of the artist as a young man
58. Charles de Lint – Greenmantle
59. Orson Scott Card – Ender's game
60. Charles de Lint – The little country
61. William Gaddis – The recognitions
62. Robert Heinlein – Starship troopers
63. Ernest Hemingway – The sun also rises
64. John Irving – The world according to Garp
65. Ray Bradbury – Something wicked this way comes
66. Shirley Jackson – The haunting of hill house
67. William Faulkner – As I lay dying
68. Henry Miller – Tropic of cancer
69. Ralph Ellison – Invisible man
70. Terri Windling – The wood wife
71. John Fowles – The magus
72. Robert Heinlein – The door into summer
73. Robert Pirsig – Zen and the art of motorcycle maintenance
74. Robert Graves – I, Claudius
75. Jack London – The call of the wild
76. Flann O'Brien – At swim-two-birds
77. Ray Bradbury – Fahrenheit 451
78. Sinclair Lewis – Arrowsmith
79. Richard Adams – Watership down
80. William S. Burroughs – Naked lunch
81. Tom Clancy – The hunt for red October
82. Laurell K. Hamilton – Guilty pleasures
83. Robert Heinlein – The puppet masters
84. Stephen King – It

85. Thomas Pynchon – V.
86. Robert Heinlein – Double star
87. Robert Heinlein – Citizen of the galaxy
88. Evelyn Waugh – Brideshead revisited
89. William Faulkner – Light in august
90. Ken Kesey – One flew over the cuckoo's nest
91. Ernest Hemingway – A farewell to arms
92. Paul Bowles – The sheltering sky
93. Ken Kesey – Sometimes a great notion
94. Willa Cather – My Antonia
95. Charles de Lint – Mulengro
96. Cormac McCarthy – Suttree
97. Robert Holdstock – Mythago wood
98. Richard Bach – Illusions
99. Robertson Davies – The cunning man
100. Salman Rushdie – The satanic verses

LIITE 3 : Molempien kirjalistojen teosten löytyminen kirjaston kokoelmista.

Huom. Mikäli teos on löytynyt kokoelmasta englanniksi, sitä ei ole etsitty suomeksi.

#	Tekijä/Kirja	Löytyy Englanniksi	Löytyy Suomeksi	Ei Löydy
1	James Joyce: Ulysses	X		
2	F. Scott Fitzgerald: The Great Gatsby	X		
3	James Joyce: A portrait of the artist as a young man	X		
4	Vladimir Nabokov: Lolita	X		
5	Aldous Huxley: Brave new world	X		
6	William Faulkner: The sound and the fury	X		
7	Joseph Heller: Catch-22		X	
8	Arthur Koestler: Darkness at noon		X	
9	D.H. Lawrence: Sons and lovers	X		
10	John Steinbeck: The grapes of wrath	X		
11	Malcolm Lowry: Under the volcano		X	
12	Samuel Butler: The way of all flesh			X
13	George Orwell: 1984	X		
14	Robert Graves: I, Claudius		X	
15	Virginia Woolf: To the lighthouse	X		
16	Theodore Dreiser: An American tragedy			X
17	Carson McCullers: The heart is a lonely hunter			X
18	Kurt Vonnegut: Slaughterhouse-five	X		
19	Ralph Ellison: Invisible man		X	
20	Richard Wright: Native son		X	
21	Saul Bellow: Henderson and the rain king		X	

22	John O'Hara: Appointment in Samara			X
23	John Dos Passos: U.S.A. (trilogy)			X
24	Sherwood Anderson: Winesburg, Ohio		X	
25	E.M. Forster: A passage to India	X		
26	Henry James: The wings of the dove			X
27	Henry James: The ambassadors	X		
28	F. Scott Fitzgerald: Tender is the night	X		
29	James T. Farrell: The studios Lonigan trilogy			X
30	Ford Madox Ford: The good soldier			X
31	George Orwell: Animal farm	X		
32	Henry James: The golden bowl			X
33	Theodore Dreiser: Sister Carrie			X
34	Evelyn Waugh: A handful of dust			X
35	William Faulkner: As I lay dying		X	
36	Robert Penn Warren: All the king's men			X
37	Thornton Wilder: The bridge of San Luis Rey	X		
38	E.M. Forster: Howards end	X		
39	James Baldwin: Go tell it on the mountain		X	
40	Graham Greene: The heart of the matter		X	
41	William Golding: Lord of the flies	X		
42	James Dickey: Deliverance		X	
43	Anthony Powell: A dance to the music of time (series)		X	
44	Aldous Huxley: Point counter point		X	
45	Ernest Hemingway: The sun also rises	X		
46	Joseph Conrad: The secret agent	X		
47	Joseph Conrad: Nostromo	X		

48	D.H. Lawrence: The rainbow			X
49	D.H. Lawrence: Women in love	X		
50	Henry Miller: Tropic of cancer		X	
51	Norman Mailer: The naked and the dead		X	
52	Philip Roth: Portnoy's complaint	X		
53	Vladimir Nabokov: Pale fire		X	
54	William Faulkner: Light in August	X		
55	Jack Kerouac: On the road	X		
56	Dashiell Hammett: The Maltese falcon	X		
57	Ford Madox Ford: Parade's end			X
58	Edith Wharton: The age of innocence	X		
59	Max Beerbohn: Zuleika Dobson			X
60	Walker Percy: The moviegoer	X		
61	Willa Cather: Death comes for the archbishop		X	
62	James Jones: From here to eternity		X	
63	John Cheever: The Wapshot chronicle			X
64	J.D. Salinger: The catcher in the rye	X		
65	Anthony Burgess: A clockwork orange	X		
66	W. Somerset Maugham: Of human bondage		X	
67	Joseph Conrad: Heart of darkness	X		
68	Sinclair Lewis: Main street			X
69	Edith Wharton: The house of mirth	X		
70	Lawrence Durrell: The Alexander quartet		X	
71	Richard Hughes: A high wind in Jamaica		X	
72	V.S. Naipaul: A house for Mr. Biswas	X		
73	Nathanael West: The day of the locust		X	

74	Ernest Hemingway: A farewell to arms	X		
75	Evelyn Waugh: Scoop			X
76	Muriel Spark: The prime of miss Jean Brodie			X
77	James Joyce: Finnegans wake	X		
78	Rudyard Kipling: Kim		X	
79	E.M. Forster: A room with a view	X		
80	Evelyn Waugh: Brideshead re-visited	X		
81	Saul Bellow: The adventures of Augie March		X	
82	Wallace Stegner: Angle of repose			X
83	V.S. Naipaul: A bend in the river		X	
84	Elizabeth Bowen: The death of the heart		X	
85	Joseph Conrad: Lord Jim	X		
86	E.L. Doctorow: ragtime		X	
87	Arnold Bennett: The old wives' tale			X
88	Jack London: The call of the wild	X		
89	Henry Green: Loving			X
90	Salman Rushdie: Midnight's children	X		
91	Erskine Caldwell: Tobacco road		X	
92	William Kennedy: Ironweed		X	
93	John Fowles: The magus		X	
94	Jean Rhys: Wide Sargasso sea	X		
95	Iris Murdoch: Under the sea	X		
96	William Styron: Sophie's choice	X		
97	Paul Bowles: The sheltering sky	X		
98	James M. Cain: The postman always rings twice			X
99	J.P. Donleavy: The ginger man		X	
100	Booth Tarkington: The magnificent Ambersons			X
101	Ayn Rand: Atlas shrugged	X		
102	Ayn Rand: The fountainhead			X
103	L. Ron Hubbard: Battlefield earth			X

104	J.R.R. Tolkien: The lord of the rings	X		
105	Harper Lee: To kill a mocking-bird	X		
106	Ayn Rand: Anthem			X
107	Ayn Rand: We the living			X
108	L. Ron Hubbard: Mission earth			X
109	L. Ron Hubbard: Fear			X
110	Frank Herbert: Dune	X		
111	Robert Heinlein: The moon is a harsh mistress		X	
112	Robert Heinlein: Stranger in a strange land			X
113	Nevil Shute: A town like Alice			X
114	Thomas Pynchon: Gravity's rainbow	X		
115	Margaret Mitchell: Gone with the wind	X		
116	Jack Schaefer: Shane			X
117	Nevil Shute: Trustee from the toolroom		X	
118	John Irving: A prayer for Owen Meany	X		
119	Stephen King: The stand		X	
120	John Fowles: The French lieutenant's woman		X	
121	Toni Morrison: Beloved		X	
122	E.R. Eddison: The worm Ouro-boros			X
123	Charles de Lint: Moonheart			X
124	William Faulkner: Absalom, Absalom!		X	
125	Flannery O'Connor: Wise blood			X
126	Robertson Davies: Fifth business		X	
127	Charles de Lint: Someplace to be flying			X
128	Charles de Lint: Yarrow			X
129	H.P. Lovecraft: At the mountains of madness		X	
130	Mickey Spillane: One lonely night			X
131	Charles de Lint: Memory and dream			X

132	Charles de Lint: Trader			X
133	Douglas Adams: The hitchhiker's guide to the galaxy	X		
134	Margaret Atwood: The handmaid's tale	X		
135	Cormac McCarthy: Blood meridian		X	
136	Nevil Shute: On the beach		X	
137	Charles de Lint: Greenmantle			X
138	Orson Scott Card: Ender's game	X		
139	Charles de Lint: The little country			X
140	William Gaddis: The recognitions			X
141	Robert Heinlein: Starship troopers	X		
142	John Irving: The world according to Garp	X		
143	Ray Bradbury: Something wicked this way comes		X	
144	Shirley Jackson: The haunting of hill house	X		
145	Terri Windling: The wood wife			X
146	Robert Heinlein: The door into summer			X
147	Robert Pirsig: Zen and the art of motorcycle maintenance		X	
148	Flann O'Brien: At swim-two-birds		X	
149	Ray Bradbury: Fahrenheit 451	X		
150	Sinclair Lewis: Arrowsmith		X	
151	Richard Adams: Watership down	X		
152	William S. Burroughs: Naked lunch	X		
153	Tom Clancy: The hunt for red October		X	
154	Laurell K. Hamilton: Guilty pleasures			X
155	Robert Heinlein: The puppet master			X
156	Stephen King: It	X		
157	Thomas Pynchon: V.			X

158	Robert Heinlein: Double star			X
159	Robert Heinlein: Citizen of the galaxy		X	
160	Ken Kesey: One flew over the cuckoo's nest	X		
161	Ken Kesey: Sometimes a great notion		X	
162	Willa Cather: My Antonia	X		
163	Charles de Lint: Mulengro			X
164	Cormac McCarthy: Suttree			X
165	Robert Holdstock: Mythago wood		X	
166	Richard Bach: Illusions		X	
167	Robertson Davies: The cunning man		X	
168	Salman Rushdie: The satanic verses	X		

LIITE 4 : Haastattelukysymykset

- Mitkä ovat yleiset hankintaperusteet englanninkieliselle aineistolle?
- Mikä on mielestänne haastavinta kyseisen kokoelman hallinnassa?
- Mistä hankitte/saatte tiedot uusista kirjoista?
- Kuinka moni ihminen tekee päätöksiä hankittavista teoksista?
- Kuinka paljon henkilökohtaiset mieltymykset vaikuttavat hankintoihin?
- Mikä on mielestänne kokoelman tärkein tehtävä?
 - Kuinka kattava kokoelma mielestänne on?
 - Kuinka monimuotoinen kokoelma mielestänne on?
- Kuinka suuri osa hankinnoista perustuu puhtaasti numeroihin (esim. tietyn genren lainausmäärät)?
- Hankitaanko tietyn/tiettyjen genrejen kirjoja tarkoituksella enemmän?
- Miten suhtaudutte asiakkailta tulleisiin hankintaehdotuksiin?
- Pyydetäänkö hankintaehdotuksia aktiivisesti?
- Painottuuko kokoelma mielestänne enemmän viihteen vai sivistyksen puolelle?